

Vejledning til forberedende undervisningsforløb til ugeskemaopgaven

Indledning

Denne vejledning indeholder nogle konkrete idéer til, hvordan der kan arbejdes med ugeskemamaterialet i undervisningen, så kursisterne udvikler de kompetencer, der testes med *Ugeskemaopgaven*. Derudover indeholder vejledningen en beskrivelse af de sproglige mål for såvel test som undervisning.

Intro til undervisningsmaterialet

Ugeskemaet består af et skemaark med en oversigt over ugedagene med klokkeslæt og tidsudtryk for dagens perioder: *morgen kl. 6, formiddag kl. 10, middag kl. 12 og aften kl. 18*

Til ugeskemaet findes der tegninger af 13 aktiviteter. Kursisterne udfylder skemaet ved at vælge mellem tegningerne, så de passer til den enkelte kursists "gennemsnitsuge". Derudover er der også mulighed for, at kursisten selv kan medbringe fotos af egne aktiviteter, eller at kursisten skriver navnet på en aktivitet (der må kun skrives *enkeltord* i skemaet).

Undervisningsforløbets varighed kan variere afhængig af kursistgruppen, tidspunkt for modultest etc., men det anbefales at afsætte to til tre uger.

Materialets sproglige mål

Målene for testen er, at kursisten med *enkle udtryk* kan svare på *meget enkle spørgsmål* om sine aktiviteter tidsmæssige placering og hyppighed for udvalgte aktiviteter i løbet af ugen (tidsdeksis), samt med *meget enkle udtryk* kan svare på meget enkle spørgsmål om aktiviteterne. Kursisten **skal ikke** kunne fortælle om sin uge (se endvidere *Vejledning til tester og underviser* i testmaterialet).

Målene for undervisningen er at:

- kursisterne kan forstå og udtrykke aktiviteter tidsmæssige placering og hyppighed (tid/dag) med enkle udtryk
- kursisterne kan svare på meget enkle spørgsmål om deres aktiviteter tidsmæssige placering og hyppighed (tid/dag) vha. meget enkle udtryk
- kursisterne forstår og kan bruge ord for aktiviteterne i deres ugeskema.

Pædagogiske elementer

Undervisningsforløbet planlægges med afsæt i et funktionelt sprogsyn og fokus på at inddrage kursisternes kommunikative behov i deres hverdag.

I undervisningen arbejdes der på, at kursisterne skal forstå og tilegne sig ordforrådet indenfor de forskellige aktiviteter, som kursisterne vælger til deres ugeskema. Kursisterne skal have mulighed for at relatere sig til de aktiviteter, de arbejder med, og bygge videre på det sprog, kursisterne allerede kan. Det anbefales at forberede arbejdet med selve skemaet og aktiviteterne med følgende emner: **ugedage, klokken og tidsudtryk**. Der bør også være fokus på **spørgeord og udtryk** som *hvornår, hvad dag, hvad tid, hvornår og hvor mange gange om ugen* i kursisternes

arbejde med at svare på spørgsmål om tidspunkter og hyppighed for deres aktiviteter i ugen samt enkle uddybende spørgsmål til deres aktiviteter (*Jf. Vejledning til tester og underviser i testmaterialet*).

Didaktik

I forbindelse med arbejdet med de forskellige emner anbefales det at inddele læringsforløbet i tre faser: *førfasen, underfasen, efterfasen* samt at inddrage fysisk bevægelse:

- I *førfasen* er der fokus på nye ord/sprogligt input. Der fokuseres her på ordforråd; dels at indlære nye ord og dels at automatisere velkendte udtryk.
- I *underfasen* er der fokus på, at kursisterne skal have mulighed for at bruge de nye ord både intensivt og varieret. Der tages udgangspunkt i den enkelte kursists forudsætninger og i relevans for den enkelte.
- I *efterfasen* er der fokus på, at kursisterne arbejder mere aktivt og selvstændigt med materialet.

Processen i undervisningsaktiviteterne bør være kursistorienteret og tage udgangspunkt i kursisternes egen viden og erfaring. I denne proces vil kursisterne have et stort behov for støtte og hjælp i indlæring af de nye ord, fx ved hjælp af stærk stilladsering fra læreren. I arbejdet med tilegnelse af nye ord og udtryk arbejdes der målrettet med *forståeligt input*, dvs., at det sproglige indhold, der kommunikeres, har relevans for kursisten, samt at der sættes en meningsfuld ramme for kommunikationen. DU1-kursister har desuden behov for mange gentagelser og dermed mange varierede muligheder for at komme i kontakt med det sprog, der er genstand for arbejdet.

Forberedelse af arbejdet med selve ugeskemaet

Ugedage

Spørg i plenum: Hvad dag er det i dag? Vis/peg via en stor kalender enten på papir eller via storskærm.

Inddrag gerne bevægelser: Stil 7 kursister på en række, og giv hver kursist en dag vha. nogle ordkort. Der arbejdes her med kursisternes sproglige bevidsthed ved at lade kursisterne se, at alle dage i ugen slutter med **dag**; **mandag**, **tirsdag**, **onsdag**, **torsdag**, **fredag**, **lørdag** og **søndag**.

Lad kursisterne sige dagene højt, og byt rundt på kursisterne og dagene. Lad den kursist, som har den aktuelle dag, træde frem og efterfølgende spørge: *hvad dag er det i morgen?* Lad den kursist, som har dagen i morgen, træde **et** skridt frem og spørge: *hvad dag er det i overmorgen.* Lad den kursist, som har dagen i overmorgen, træde **to** skridt frem for at fremme forståelsen for kronologien. Læreren spørger: *Hvad dag var det i går?* Lad den kursist, der har dagen i går, træde **et** skridt tilbage. Læreren spørger: *hvad dag var det i forgårs?* Lad den kursist med denne dag træde **to** skridt tilbage.

Mens kursisterne står i dagrækken, spørger læreren ud i klassen: *hvilke dage går du i skole?* Start med en fagligt stærk kursist. Lad derefter de kursister med de dage, hvor kursisterne går i skole, træde frem.

Efterfølgende stilladserer læreren sproget ved hjælp af bevægelser: Læreren stiller sig hen ved siden af kursisterne, som er trådt frem (eksempelvis *mandag, tirsdag onsdag og torsdag*), og stilladserer sproget ved at sige: *jeg går i skole mandag, tirsdag, onsdag og torsdag. Jeg går i skole fire gange om ugen. Og jeg har fri fredag, lørdag og søndag*. I denne forbindelse kan man også vise deres skoleskema på storskærm, eller man kan dele deres skema ud og fortsætte med at stilladsere sproget ved at sige: *jeg møder klokken ni, jeg har pause klokken ti, og jeg har fri klokken tolv*. Læreren peger samtidig på elevernes skema. Dette gennemgås flere gange.

Efterfølgende kan kursisterne spørge og svare hinanden én efter én. På denne måde har kursisterne også mulighed for at høre spørgsmålene og svare flere gange i par og i plenum. Øvelsen bør gentages en del gange. Ovenstående øvelse laves også i forbindelse med forarbejdet til at forstå tidsudtryk i løbet af et døgn.

Tidsudtryk og klokken

Nedenstående aktiviteter forudsætter, at kursisterne har lært tallene 1- 60. Genopfrisk evt. via en snak om alder i klassen, og opdel derefter kursisterne i fx aldersrække.

Læreren skriver på tavlen: *om morgenen kl. 6-9, om formiddagen kl. 9-12, frokost kl. 12, om eftermiddagen kl. 13-17, om aftenen kl. 18-24, om natten kl. 01-05*. Ved gennemgangen af tidsudtrykkene fungerer det godt at bruge billeder for at understøtte kursisternes forståelse af udtrykkene. Lad kursisterne sidde med små ure og vise tidsudtrykkene i løbet af en dag sammen to og to.

Læreren illustrerer med front mod eleverne, og ved hjælp af sine arme, urets forskellige 'klokkeudtryk' fra klokken er 'over' til den er 'i'. Der øves ved *kvart over, halv, kvart i og hel*. Dette kan også suppleres med at lade en kursist stå ved siden af med et stort ur og dreje urets viser med rundt. Denne øvelse gøres fælles et par gange. Efterfølgende kan en kursist komme op til tavlen og demonstrere klokkeslæt med kroppen, mens resten af kursisterne gætter, *hvad er klokken?*

Ordforrådstilegnelse om aktiviteterne

Indledende fase

Der indledes med nogle vedkendte eksempler fra hverdagsrytmen (her morgen). Læreren initierer og siger: *Hvornår står du op?, hvad laver du om morgenen?* (spørgsmålene kan evt. skrives på tavlen). Læreren stilladserer svar ved at sige: *Jeg står op klokken seks om morgenen, jeg spiser morgenmad, jeg løber, jeg afleverer mit barn*. Her kan der suppleres med forskellige tegninger af morgenaktiviteter *at stå op, at spise morgenmad, se fjernsyn og slappe af*. Hæng evt. tegningerne på tavlen, og peg. Lad kursisterne lytte og gentage ordene gerne flere gange. Man kan også supplere med at vise morgenaktiviteter på Youtube, hvis det er tilgængeligt.

Lad kursisterne spørge hinanden rundt i klassen med samme struktur, *hvornår står du op?, hvad laver du om morgenen?*, og opbyg derefter ordforrådet sammen med kursisterne for eksempel med kropssprog, eller henvis til tegninger igen, fx *jeg børster tænder, jeg laver kaffe, jeg tager tøj på osv.*

Præsentation af ugeskemaet og arkene med tegninger af ugeaktiviteter

Læreren kopierer ugeskemaet i A3-format og deler det ud. Der kan også hænges en kopi op i klassen. Læreren forklarer og viser skemaet for kursisterne. Hvis kursistgruppen ikke kender til at aflæse et skemaformat, fx fra deres skoleskema, kan der arbejdes med dette ved at udfylde et tomt fællesskema, fx på Smartboard, med tidsudtryk som *mandag morgen*, *torsdag eftermiddag* etc. Efterfølgende kan kursisterne sidde i par eller små grupper og hjælpes ad med at udfylde en kopi af skemaet med ordkort med de tidsudtryk, der er arbejdet med i plenum.

Det anbefales ikke at arbejde med billederne isoleret, da det er en vigtig pointe, at billederne inddrages i en meningsfuld kontekst, hvor man som udgangspunkt kan gøre brug af kursisters egne erfaringer for, at de kan tilegne sig det nye ordforråd. Det fungerer godt at starte med *går på sprogskole*-billedet, da kursisterne nemt kan relatere sig til indholdet 'går på sprogskole'. Læreren spørger ud i klassen og peger på tegningen *går på sprogskole* og spørger: *Går du i skole?*

Læreren spørger igen: *Hvornår går du i skole?* Afhængig af, hvad kursisterne svarer, placeres billedet derefter på ugeskemaet. Når billedet er blevet placeret, siger læreren: *Jeg går i skole mandag formiddag. Jeg møder klokken 9.* Lad kursisterne gentage. Læreren fortsætter og tager et nyt billede, igen et billede, som er relevant for de fleste kursister (eksempelvis tegningen *laver husarbejde* med en dame, som pudser vinduer, en støvsuger og en vaskemaskine). Læreren gentager den samme struktur ved at spørge: *Hvornår pudser du vinduer?* (peg, og vis med kropssprog), *Hvornår støvsuger du? Hvornår vasker du tøj?* Læreren placerer igen billedet på ugeskemaet og stilladserer sproget: *Jeg støvsuger mandag eftermiddag. Jeg støvsuger klokken tre, jeg vasker tøj lørdag morgen, jeg vasker tøj klokken syv, jeg pudser vinduer lørdag formiddag klokken ti.* Herefter kan læreren lave eksempler med kursisterne og bede dem om at placere billedet på deres ugeskema (stadig plenum). Sidst sidder kursisterne sammen og taler om, hvornår de gør hvad, og lægger tegninger af aktiviteterne i deres skema på skift.

Læreren hænger tegningerne af de 13 aktiviteter op på tavlen. Læreren spørger ud i klassen: *Hvornår afleverer du børn?, Hvornår henter du børn?* Ud fra tegningerne stilladserer læreren sproget ved at fortælle om sig selv: *Jeg afleverer børn kl. otte, jeg afleverer børn tre dage om ugen, mandag, tirsdag og fredag. Jeg henter børn kl. fire, jeg henter børn to dage om ugen, onsdag og torsdag.* Læreren peger på tegningerne og understøtter med kropssprog for eksempel ved at vinke. Kursisterne gentager ordene *afleverer børn* og *henter børn* samt tidsudtryk. Læreren fortsætter og siger: *Hvornår går du på legepladsen? Jeg går på legeplads med mit barn (dreng/pige/børn) søndag eftermiddag (kl. tre), Hvornår går du på café? Jeg går på cafe med mine venner i weekenden, lørdag eftermiddag.* Læreren peger på tegningen med manden, som gør rent og siger: *Hvad laver du? Hvornår arbejder du?* Læreren svarer først selv: *Jeg er lærer. Jeg møder kl. otte. Jeg har fri kl. fire.* Herefter fortsættes med flere spørgsmål og svar om aktiviteterne. Læreren placerer samtidig billederne i ugeskemaet og viser til sidst det færdige ugeskema. Klassen fortsætter med at gentage de ord eller udtryk, der passer til aktiviteterne. I plenum øves svar på spørgsmålene om tidpunkter og hyppighed.

Kursisterne skal inden testen udarbejde deres egne ugeskemaer med **fire aktiviteter** i løbet af en uge. Kursisterne **skal** vælge enten *går på sprogskole* eller *arbejder* eller *er i praktik*. Aktiviteterne kan godt forekomme flere gange på en uge. Her skal der bruges mange kopier af de samme billeder, som kursisterne kan klistre ind i deres skema. Arbejdet foregår med støtte fra læreren.

Arbejdet med spørgsmål til ugeskemaet

Kursisterne skal som forberedelse til testen arbejde med at **svare på spørgsmål** til deres ugeskema og herunder arbejde med at forstå spørgeord/udtryk med spørgeord som *hvornår, hvad dag, hvad tid og hvor mange gange om ugen etc.*, jf. *Vejledning til tester og underviser* med eksempler på spørgsmålstyper.

Det er vigtigt at bemærke, at selv om kursisterne **ikke skal forberede sig på** at fortælle om, hvad de laver fx om torsdagen, til testen, kan man godt lægge op til det i undervisningen. Tillige kan kursisterne også arbejde med selv at stille spørgsmål til hinandens skemaer i undervisningen, selv om de ikke skal stille spørgsmål i denne konkrete testopgave i testsituationen. På den måde kan undervisningen komme til at rumme et bredere sprogligt fokus end selve testopgaven.

Skema til undervisningsplanlægning

Refleksioner:

- Hvilke mål har denne lektion?
- Hvordan kan der arbejdes med tilegnelse af nye ord?
- Hvilken kursistsammensætning er der i klassen?
- Hvilke interesser er allerede til stede og velkendte for kursisterne eksempelvis arbejde, fritidsinteresser eller praktik?
- Hvordan er der mulighed for at stilladsere med eksempler: *Jeg laver mad, jeg slapper af, jeg går til fitness?*

Forberedelser til undervisningsforløbet:

- Kopier ark med tegninger til de 13 aktiviteter (SIRIs testmateriale) i mange kopier. Kursisterne kan også selv medbringe egne foto af deres aktiviteter
- Kopier *Ugeskemaet* i A3 format til kursisterne

Eksempel

Dato, tid	Mål og evaluering	Tegn på læring	Indhold og aktiviteter	Arbejdsformer	Undervisnings-differentiering	Materialer
	Hvad skal kursisterne lære i dag? -ugedage -klokken Hvilke mål skal eleverne arbejde henimod? -ugeskemaopbygning Evalueringselementer: -lytte/se Observation -lytte/se	Hvilke tegn viser kursisterne på vej mod målet?	Hvad skal kursisterne arbejde med? Kopiark -ugedage -små ure i klassen	Grupper/par/alene	Hvilke muligheder er der for differentiering?	Papir/farver